

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ “Το Ημερολόγιο της Άννας Φρανκ”

Μάθημα: Νεοελληνική Λογοτεχνία **Τάξη:** Β΄ Γυμνασίου

A. Κατανόηση περιεχομένου

1. Ποια ήταν η Άννα Φρανκ; Γράψε σύντομα:
  - ο πού γεννήθηκε,
  - ο πού ζούσε όταν έγραψε το ημερολόγιο,
  - ο σε ποια ιστορική περίοδο.
2. Γιατί η οικογένεια της Άννας αναγκάστηκε να κρυφτεί;
3. Ποιοι άνθρωποι ζούσαν μαζί με την οικογένεια Φρανκ στην «Κρυφή Σοφίτα»;
4. Ποιες ήταν οι μεγαλύτερες δυσκολίες της ζωής τους εκεί;
5. Γιατί η Άννα έδωσε στο ημερολόγιό της το όνομα «Κίτυ»;

B. Αφηγηματικές τεχνικές

6. Το ημερολόγιο αποτελεί μια προσωπική αφήγηση σε πρώτο πρόσωπο. Πώς επηρεάζει αυτό:
  - ο την αξιοπιστία της αφήγησης
  - ο τη σχέση του αναγνώστη με την αφηγήτρια;
7. «Ένα από τα βασικά γνωρίσματα του ημερολογίου (ως κειμενικού είδους) -όπως ήδη έχουμε πει- είναι η συστηματική καταγραφή όχι μόνο καθημερινών προσωπικών εμπειριών αλλά και σημαντικών γεγονότων της δημόσιας ζωής και όσων αυτά συνεπάγονται για τα πρόσωπα.» **Με βάση τα ακόλουθα αποσπάσματα από τα ημερολόγια της Άννας Φρανκ και της Ζλάτα Φιλίποβιτς, ισχύει η παρατήρηση αυτή; Δικαιολογήστε την απάντησή σας με στοιχεία-πληροφορίες που αντλείτε από τα ημερολογιακά αποσπάσματα.**

Αποσπάσματα από «ΤΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΤΗΣ ΑΝΝΑΣ ΦΡΑΝΚ»

Παρασκευή 9 Οκτωβρίου 1942

Αγαπητή Κίτυ,

Σήμερα έχω μονάχα θλιβερές και καταθλιπτικές ειδήσεις. Μαζεύουν σωρηδόν τους Εβραίους γνωστούς μας. Η Γκεστάπο βέβαια δεν είναι και πολύ τρυφερή μαζί τους. Τους φορτώνουν σε βαγόνια από ζώα και τους φέρνουν στα στρατόπεδα Εβραίων στο Βέστερ Μπορκ, που πρέπει να είναι φρικαλέα. Για τις εκατοντάδες των ανθρώπων δεν έχει αρκετά μέρη πλυσίματος, αποπάτους και τα λοιπά. [...] Το να δραπετεύσει κανείς είναι αδύνατο, οι περισσότεροι έχουν σταμαπιστεί με ξουρισμένα κεφάλια. [...] Ο αγγλικός σταθμός μιλάει για θαλάμους αερίων. Ίσως όμως αυτό να είναι η γρηγορότερη λύση. [...]

Τετάρτη 13 Δεκεμβρίου 1942

Αγαπητή Κίτυ,

Σήμερα είμαστε όλοι πάλι τρομερά ταραγμένοι και δεν μπορεί να βρει κανείς την ησυχία του ή να δουλέψει. Έξω συμβαίνουν τρομερά πράγματα, μέρα και νύχτα αρπάζουνε φιλήσυχους φτωχούς ανθρώπους στους οποίους δεν επιτρέπουνε να πάρουνε τίποτα μαζί τους, ούτε και ένα σακίδιο ούτε και λίγα λεφτά. [...] Οι οικογένειες χωρίζονται, άντρες, γυναίκες και παιδιά. Έχει συμβεί παιδιά που γυρίζουν απ' το σχολείο να μην βρίσκουνε πια σπίτι τους γονείς τους ή γυναίκες που έχουν βγει για ψώνια να βρίσκουν την πόρτα τους αμπαρωμένη και η οικογένεια να μην είναι πια μέσα, την έχουν πάρει, όσο λείπανε. Αλλά και στους χριστιανικούς κύκλους είναι μεγάλη η ταραχή, γιατί παίρνουν τους νέους ανθρώπους και τους στέλνουνε όλους στη Γερμανία. Καθένας έχει το βάσανό του. [...] Η σφαίρα ολόκληρη έχει γίνει μανιακή, παντού υπάρχει καταστροφή. [...]

Δευτέρα 26 Ιουλίου 1943

Αγαπητή Κίτυ,

Εχτές ήτανε πάλι μια τρομερά ανήσυχη μέρα και είμαστε όλοι πάρα πολύ τρομαγμένοι. [...] Ήταν κάπου 2 η ώρα [...] όταν αντήχησαν ξανά οι σειρήνες, αυτή τη φορά όμως για μεγάλο συναγερμό. Έτσι μαζευτήκαμε όλοι αμέσως πάνω και 5 λεπτά αργότερα άρχισε φασαρία κάπου εκεί έξω και έγινε τόσο τρομερή με τις βόμβες και τους τουφεκισμούς, ώστε αναγκαστήκαμε να μαζευτούμε σε μια προφυλαγμένη γωνίτσα στην άκρη του διαδρόμου. Το σπίτι αντηχούσε και μεις ακούγαμε ξεκάθαρα το σκάσιμο από τις βόμβες. [...] Το βράδυ στο φαγητό πάλι συναγερμός. [...] 2 ώρες συνέχεια βομβάρδιζαν, περνούσαν αεροπλάνα, χτυπούσαν, και 'γω είχα χωθεί στον μπαμπά. [...]

Σάββατο 27 Νοεμβρίου 1943

Αγαπητή Κίτυ,

Εχτές το βράδυ προτού κοιμηθώ παρουσιάστηκε ξαφνικά μπροστά στα μάτια μου η εικόνα της Λίζε. Στεκότανε, λέει μπροστά μου ντυμένη με κουρέλια με ένα λεπτό, χλομό πρόσωπο, πελώρια μάτια που με κοίταζαν θλιβερά και επιτιμητικά σαν να μου έλεγαν: «Άννα, γιατί με άφησες, γιατί με εγκατέλειψες; Σε παρακαλώ βοήθησέ με, σώσε με απ' την κόλαση». [...]

Τρίτη 6 Ιουνίου 1944

Αγαπητή Κίτυ,

Η απόβαση άρχισε. [...] 11.000 αεροπλάνα βρίσκονται έτοιμα και πετάνε συνεχώς εδώ και εκεί για να αφήσουν στρατεύματα πίσω από τις γραμμές του εχθρού, να βομβαρδίσουν και τα λοιπά. [...] Ελπίζουμε και δεν παύουμε να ελπίζουμε. Αυτό μας δίνει πάλι κουράγιο, μας κάνει πάλι δυνατούς, γιατί πρέπει να παραμείνουμε δυνατοί και χωρίς φόβο, για να μπορέσουμε να ξεπεράσουμε όλη την πείνα και τον πόνο που έχουμε υποστεί. [...]

Ζλάτα Φιλίποβιτς, Ένα Ημερολόγιο από το Σεράγεβο (απόσπασμα)

Το ημερολόγιο αναφέρεται στον πόλεμο στο Σεράγεβο, αλλά τα αφηγούμενα μπορούν να συμβούν σε κάθε τόπο που βρίσκεται σε εμπόλεμη κατάσταση. Το ημερολόγιο αυτό είναι γραμμένο σε μορφή επιστολών, όχι με την αυστηρή μορφή του επιστολικού είδους. Είναι γραμμένο με απλό και επικοινωνιακό τρόπο, όπου η αποστολέας, ενώ φαίνεται ότι απευθύνεται στη θεία Μίμη, ουσιαστικά απευθύνεται σε όλους μας, όλοι είμαστε αποδέκτες της κραυγής αγωνίας του παιδιού στον πόλεμο.

Δευτέρα 29 Ιουνίου 1992

Dear Mimmy

ΔΕΝ ΜΠΟΡΩ ΠΙΑ ΤΟΥΣ ΒΟΜΒΑΡΔΙΣΜΟΥΣ! ΚΑΙ ΤΙΣ ΟΒΙΔΕΣ ΠΟΥ ΠΕΦΤΟΥΝ! ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΝΕΚΡΟΥΣ! ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΠΕΛΠΙΣΙΑ! ΚΑΙ ΤΗΝ ΠΕΙΝΑ! ΚΑΙ ΤΗ ΔΥΣΤΥΧΙΑ! ΚΑΙ ΤΟ ΦΟΒΟ!

Η ζωή μου δεν είναι όλα αυτά!

Δεν μπορεί κανείς να κατηγορήσει μια μαθήτριά έντεκα χρονών επειδή θέλει να ζήσει! Μια μαθήτριά που δεν πηγαίνει πια στο σχολείο, που δε νιώθει καμία χαρά, καμία από τις συγκινήσεις μιας μαθήτριάς. Ένα παιδί που δεν μπορεί να παίζει πια, που έχει μείνει χωρίς φίλες, χωρίς ήλιο, χωρίς πουλιά, χωρίς επαφή με τη φύση, χωρίς φρούτα, χωρίς σοκολάτες, χωρίς καραμέλες, ένα παιδί που έχει μείνει μόνο με λίγο γάλα σε σκόνη. Ένα παιδί που, με μια μόνο λέξη, δε ζει σαν παιδί. Ένα παιδί του πολέμου. Τώρα πια συνειδητοποιώ πραγματικά ότι βρίσκομαι μέσα σ' έναν πόλεμο, ότι είμαι μάρτυρας ενός βρόμικου και απεχθούς πολέμου. Εγώ, όπως επίσης και χιλιάδες άλλα παιδιά μιας πόλης που καταστρέφεται, κλαίει, θρηνεί, ελπίζει σε μια βοήθεια που δε θα έρθει. Θεέ μου, θα σταματήσουν όλα αυτά μια μέρα, θα μπορέσω να ξαναγίνω μαθήτριά, να ξαναγίνω ένα παιδί που θα είναι χαρούμενο επειδή είναι παιδί; Άκουσα να λένε ότι η παιδική ηλικία είναι η πιο όμορφη περίοδος της ζωής. Ήμουν χαρούμενη όταν ζούσα σαν ένα φυσιολογικό παιδί, αυτός ο βρόμικος πόλεμος, όμως, μου πήρε τα πάντα. Για ποιο λόγο; Είμαι θλιμμένη. Θέλω να κλάψω. Κλαίω.

Η Ζλάτα σου

Τρίτη 10 Αυγούστου 1992

Dear Mimmy

Δεν έχουμε νερό και ηλεκτρικό ρεύμα, τα φέρνουμε βόλτα όπως μπορούμε.

Όταν βγαίνω έξω και δεν πέφτουν πυροβολισμοί, μου δημιουργείται η εντύπωση ότι ο πόλεμος έχει τελειώσει, οι διακοπές όμως του νερού και του ηλεκτρικού ρεύματος, το σκοτάδι, ο χειμώνας, η έλλειψη ξυλείας και τροφίμων με ξαναφέρνουν στην πραγματικότητα και συνειδητοποιώ τότε ότι ο πόλεμος εξακολουθεί να είναι εδώ. Για ποιο λόγο; Για ποιο λόγο τα «κακομαθημένα παιδιά» δεν καταλήγουν σε μια συμφωνία; Πραγματικά διασκεδάζουν. Μαζί μας.

Γράφω καθισμένη στο τραπέζι, αγαπημένη μου Mimmy, και βλέπω τον μπαμπά και τη μαμά. Διαβάζουν. Όταν σηκώνουν τα μάτια τους από τα βιβλία τους, αυτά λάμπουν. Τί να σκέπτονται; Τα βιβλία που διαβάζουν, ή μήπως προσπαθούν να συναρμολογήσουν τα κομμάτια που έχει σκορπίσει ο πόλεμος; Μου δημιουργείται ένα παράξενο συναίσθημα όταν τους βλέπω έτσι. Κάτω από το φως του καντηλιού (δεν έχουμε πια κεριά, έχουμε φτιάξει, λοιπόν, καντήλια με λάδι), μου φαίνονται όλο και πιο θλιμμένοι. Κοιτάζω τον μπαμπά. Πόσο έχει αδυνατίσει! Έχει χάσει είκοσι πέντε κιλά σύμφωνα με τη ζυγαριά, όταν όμως τον βλέπω, έχω την εντύπωση ότι έχει αδυνατίσει πολύ περισσότερο. Θα έλεγε κανείς ότι ακόμα και τα γυαλιά του έχουν γίνει πολύ μεγάλα για το πρόσωπό του. Και η μαμά, επίσης, έχει αδυνατίσει πάρα πολύ. Θα έλεγε κανείς ότι έχει ζαρώσει, ο πόλεμος έχει σκάψει ρυτίδες στο πρόσωπό της. Θεέ μου, τί έχει κάνει αυτός ο πόλεμος στους γονείς μου!.. Δε μοιάζουν πια με τον μπαμπά και τη μαμά μου. Θα σταματήσουν όλα αυτά μια μέρα, θα τελειώσουν τα βάσανά μας, για να ξαναγίνουν οι γονείς μου αυτό που ήταν χαρούμενοι, χαμογελαστοί, όμορφοι άνθρωποι;

Αυτός ο ανόητος πόλεμος καταστρέφει τα παιδικά μου χρόνια, καταστρέφει τη ζωή των γονιών μου. Μα, ΓΙΑ ΠΟΙΟ ΛΟΓΟ; STOP THE WAR! PEACE! I NEED PEACE!

Εμπρός, θα παίξω μια παρτίδα χαρτιά μαζί τους!

Η Ζλάτα που σε αγαπάει

Δευτέρα 15 Μαρτίου 1993

Dear Mimmy

Είμαι πάλι άρρωστη. Πονάει ο λαιμός μου, φτερνίζομαι και βήχω. Σύντομα έρχεται η άνοιξη. Η δεύτερη άνοιξη του πολέμου. Το ξέρω χάρη στο ημερολόγιο, γιατί την άνοιξη δεν τη βλέπω, δεν μπορώ να τη δω, γιατί δεν την αισθάνομαι. Το μόνο που βλέπω είναι οι δυστυχισμένοι άνθρωποι, που εξακολουθούν να μεταφέρουν νερό, και άλλους, ακόμα πιο δυστυχισμένους, νέους ανθρώπους που δεν έχουν πια χέρια ή πόδια. Είναι όσοι ήταν αρκετά τυχεροί, ή άτυχοι, και δε σκοτώθηκαν. Δεν υπάρχουν πια δέντρα που ν' ανθίζουν, ούτε πουλιά, ο πόλεμος κατέστρεψε τα πάντα. Δεν υπάρχουν πια ανοιξιάτικα κελαηδήματα. Δεν υπάρχουν καν τα περιστέρια, το σύμβολο του Σεράγιεβο.

Δεν υπάρχουν πια παιδικές φωνές, ούτε παιχνίδια. Τα παιδιά δεν μοιάζουν πια με παιδιά. Τους πήραν την παιδική τους ηλικία, και χωρίς παιδική ηλικία δεν υπάρχουν παιδιά. Έχω την εντύπωση ότι το Σεράγιεβο αργοπεθαίνει, εξαφανίζεται. Πώς, λοιπόν, θα μπορούσα να αισθάνομαι την άνοιξη, την εποχή που ξυπνάει τη ζωή, όταν εδώ δεν υπάρχει πια ζωή, όταν εδώ όλα μοιάζουν νεκρά;

Είμαι και πάλι θλιμμένη, Mimmy. Πρέπει να σου πω ότι η θλίψη με κυριεύει ολοένα και πιο συχνά. Είμαι θλιμμένη όταν σκέφτομαι, και πρέπει να σκέφτομαι.

Η Ζλάτα σου

[πηγή: *Νέα Ελληνικά*. Α' Τάξη 1ου Κύκλου-Τεχνικά Επαγγελματικά Εκπαιδευτήρια, Ο.Ε.Δ.Β., Αθήνα, χ.χ., σ. 156-159]

8. Ποια είναι η διαφορά ανάμεσα σε:

- ένα ιστορικό βιβλίο για τον πόλεμο &
- μια προσωπική μαρτυρία όπως το ημερολόγιο της Άννας;

Γ. Η Άννα ως προσωπικότητα

10. Η Άννα παρουσιάζεται συχνά:

- ευαίσθητη
- παρατηρητική
- αισιόδοξη.

Να βρείτε παραδείγματα από το έργο που δικαιολογούν δύο από τα παραπάνω χαρακτηριστικά. Προσθέστε και δικαιολογήστε (με συντομία) 3 ακόμη δικούς σας χαρακτηρισμούς

11. Παρά τις εξαιρετικά δύσκολες συνθήκες, η Άννα γράφει:

«Παρόλα αυτά πιστεύω ότι οι άνθρωποι είναι πραγματικά καλοί στην καρδιά τους.»

Τι δείχνει αυτή η φράση για τον χαρακτήρα και τις αξίες της;

Δ. Ιστορικό πλαίσιο

12. Σε ποιο μεγάλο ιστορικό γεγονός αναφέρεται το ημερολόγιο;

13. Ποιες ομάδες ανθρώπων διώχθηκαν εκείνη την περίοδο;

14. Γιατί η μαρτυρία της Άννας θεωρείται σημαντική για την κατανόηση της ιστορίας του Β΄ Π.Π. και του ολοκαυτώματος των Εβραίων;;

Ε. Κριτικός προβληματισμός

15. Γιατί πιστεύετε ότι το βιβλίο συνεχίζει να συγκινεί ανθρώπους σε όλο τον κόσμο;

16. Πιστεύετε ότι οι ιδέες της Άννας για την ελευθερία και την ισότητα παραμένουν επίκαιρες σήμερα;

Να αιτιολογήσετε την άποψή σας με δύο-τρεις αναφορές στο κείμενο.

Στ. Δημιουργική δραστηριότητα

17. «Γράμμα στην Άννα»

Οδηγίες

Φαντάσου ότι έχεις τη δυνατότητα να στείλεις ένα γράμμα στην Άννα Φρανκ.

Αφού διαβάσεις το ημερολόγιό της, γράψε ένα σύντομο γράμμα (8–10 γραμμές) στο οποίο:

- θα της πεις πώς ένιωσες, όταν διάβασες για τη ζωή στο κρησφύγετο και τι σε συγκίνησε περισσότερο από την ιστορία και την προσωπικότητά της,
- θα της γράψεις για τη ζωή των νέων σήμερα,
- θα της αναφέρεις τι πιστεύεις ότι πρέπει να θυμούνται οι άνθρωποι από την ιστορία της.

Παράδειγμα αρχής γράμματος

Αγαπητή Άννα,

Διαβάζοντας το ημερολόγιό σου ένιωσα μεγάλη συγκίνηση. Με εντυπωσίασε το θάρρος σου και ο τρόπος που συνέχισες να ελπίζεις ακόμη και στις πιο δύσκολες στιγμές...